

1997. évi CXL. törvény

a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről

A kulturális örökséghez tartozó javak múltunk és jelenünk megismerésének pótolhatatlan forrásai, a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség egészének elválaszthatatlan összetevői; szellemi birtokbavételük minden ember alapvető joga. Az e fogalomkörbe tartozó értékek különös védelme, megőrzése és fenntartása, valamint a nyilvánosság számára történő széleskörű és egyenlő hozzáférhetővé tétele a mindenkori társadalom kötelezettsége.

Az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, amelyen keresztül az információk szabadon, bárki számára hozzáférhetők. A könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése az állampolgárok és a társadalom egésze szempontjából szükséges, a könyvtári és információs szolgáltatás állami fenntartása stratégiai jelentőségű. A könyvtári rendszernek az állampolgárok érdekeit kell szolgálnia.

A nemzeti, nemzetiségi és etnikai kisebbségi kulturális hagyományok megőrzése, méltó folytatása, a közösségi és egyéni művelődés személyi, szellemi, gazdasági feltételeinek javítása, a polgárok életminőségét javító, értékhordozó tevékenységek, valamint az ezek megvalósulására létrejött intézmények és szervezetek működésének elősegítése a társadalom közös érdeke.

E célok megvalósítása érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

I. RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. § E törvény célja:

- a) rendelkezni a nemzeti és az egyetemes történelem során felhalmozott és megőrzött kulturális javak védelméről, tudományos feldolgozásáról és közkinccsá tételéről,
- b) a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség megőrzése érdekében szabályozni az e javakkal kapcsolatos intézmények tevékenységét,
- c) mindenki számára biztosítani a könyvtárhasználat jogát, szabályozni a nyilvános könyvtári ellátás működését és fejlesztését,
- d) szabályozni a közművelődési tevékenységek feltételrendszerét,
- e) meghatározni az állam, az önkormányzatok és egyéb fenntartók feladatait, a szakmai és finanszírozási alapelveket.

Alapelvek

2. § Az e törvényben meghatározott jogok érvényesítése során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

3. § Az állami és a helyi önkormányzati fenntartású muzeális intézmény, könyvtár és közművelődési intézmény nem lehet elkötelezett egyetlen vallás, világnézet vagy politikai irányzat mellett sem.

4. § Mindenkinnek joga, hogy

- a) megismerhesse a kulturális örökség javait és ezek jelentőségét a történelem alakulásában, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai kisebbségi önismeret formálásában, valamint az ezek védelmével kapcsolatos ismereteket a muzeális intézmények tevékenysége, a könyvtári szolgáltatások, az oktatás, a közművelődés, az ismeretterjesztés, a sajtó és a tömegtájékoztatás útján,
- b) igénybe vegye a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét, a muzeális és közművelődési intézmények szolgáltatásait,
- c) műveltségét, készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa, közművelődési jogai érvényesítése céljából közösséget hozzon létre, s külön jogszabályban meghatározottak szerint szervezetet alapítson, működtessen,

d) e törvény szerint művelődési céljai megvalósításához közművelődési közösségi színteret (a továbbiakban: közösségi színtér), szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapjon.

A törvény hatálya

5. § (1) E törvény hatálya kiterjed:

- a) a kulturális örökségünkkel foglalkozó szervezetek tevékenységére, személyre és szervezetre,
- b) a könyvtári dokumentumokra, a könyvtárhasználókra, a nyilvános könyvtárakra, azok fenntartóira, alkalmazottaira és a sajtótermékek kötelespéldányainak szolgáltatóira,
- c) a közművelődési tevékenység megvalósulásában résztvevőkre, a közösségi színterek, közművelődési intézmények fenntartóira, működtetőire és alkalmazottaira.

(2) A könyvtári dokumentumok védelmével és nyilvántartásával kapcsolatosan e törvény hatálya kiterjed azokra a nem nyilvános könyvtárakra is, amelyeknek állománya a nemzeti és egyetemes kulturális örökség része.

(3) A könyvtári tevékenységről és a könyvtári alkalmazottakról szóló szabályok vonatkoznak a nem nyilvános könyvtárakra is.

(4) A 92-96. és 99. §-okban foglaltak kivételével e törvény hatálya nem terjed ki a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) hatálya alá tartozó iratokra, szervekre és személyekre. Nem terjed ki továbbá - viszonyosság esetén - a diplomáciai mentességet élvező külföldi állampolgárok tulajdonában levő, külföldről behozott kulturális javakra.

(5)-(6)

6. § Az e törvény alkalmazásában szereplő fogalmakat a törvény *I. számú melléklete* tartalmazza.

6/A. § A muzeális intézmények, a nyilvános könyvtárak és a könyvtári tevékenység, valamint a közművelődési intézmények tevékenységének ágazati irányítását és felügyeletét a kultúráért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) látja el. E feladatának ellátásában - közreműködőként - szakfelügyelői és szakmai testületeket működtethet.

II. RÉSZ

A MUZEÁLIS INTÉZMÉNYEK

I-IV. Fejezet

7. § A kulturális javak a nemzet egészének közös szellemi értékei. A muzeális intézményekben őrzött javak felhasználásának és bármilyen technikával történő sokszorosításának, valamint adattörzsgítésének és adatfelhasználásának jogát kizárólagos felhasználásra nem lehet átruházni.

8-37. §

V. Fejezet

Muzeális intézmények

38. § (1) A kulturális javak védelmével összefüggő, e törvényben meghatározott célok megvalósításának legfontosabb letéteményesei a muzeális intézmények.

(2) A muzeális intézmények a feladatellátás veszélyeztetésével nem vonhatók össze más intézménnyel.

(3)

(4) A muzeális intézmények leltárában szereplő kulturális javak korlátozottan forgalomképesek; elidegenítésükhöz a miniszter engedélye szükséges.

Muzeális intézmény alapítása és megszüntetése

39. § (1) Muzeális intézményt - az e törvényben meghatározott kivétellel - bármely jogi és természetes személy alapíthat.

(2) Muzeális intézmény alapításához, már létező intézmény muzeális intézménnyé nyilvánításához a miniszter engedélye szükséges (a továbbiakban: működési engedély).

(3) A működési engedély tartalmazza az intézmény elnevezését, tulajdonosát, fenntartóját, szakmai besorolását, gyűjtőkörét és gyűjtőterületét, valamint elhelyezését.

(4) A működési engedélyben foglaltak megváltoztatása csak a működési engedély módosításával lehetséges.

(5) Működési engedély csak akkor adható, ha a muzeális intézmény tulajdonosa (fenntartója) biztosítani tudja - a miniszter által kiadott szakmai normatíváknak megfelelő - folyamatos és rendeltetésszerű működéshez szükséges feltételeket.

(6) A muzeális intézmény szakmai besorolásától, minősítésétől függően a miniszter a működési engedély kiadását pénzügyi biztosíték adásához kötheti.

(7) A működési engedélyeket a muzeális intézményeket nyilvántartó hatóság tartja nyilván. A működési engedélyeket, illetőleg azok változásait a miniszter hivatalos lapban közzéteszi.

(8) A működési engedélyben foglaltak betartását a muzeális intézményeket nyilvántartó hatóság által megbízott szakfelügyelő ellenőrzi.

(9) Állami költségvetési támogatás a működési engedéllyel rendelkező muzeális intézmény számára adható.

40. § A muzeális intézmény működési engedélyét a miniszter

a) visszavonhatja, ha az intézmény eltér

- a működési engedélyben meghatározottaktól, illetve

- a rá vonatkozó szakmai előírásoktól;

b) visszavonja, ha az intézmény megszűnik.

41. § (1) Muzeális intézmény megszüntetéséhez a miniszter engedélye szükséges.

(2) A muzeális intézmény megszüntetésével egyidejűleg a tulajdonos (fenntartó) köteles gondoskodni az ott őrzött kulturális javak biztonságos elhelyezéséről.

(3) Amennyiben a tulajdonos (fenntartó) a muzeális intézmény megszüntetésekor nem a (2) bekezdésben meghatározott módon jár el, az értékek elhelyezéséről - a pénzügyi biztosíték felhasználásával, annak hiányában a tulajdonos költségére - a miniszter gondoskodik.

(4) A muzeális intézmények alapításánál és a megszüntetésnél az ezekre az intézményekre vonatkozó egyéb jogszabályok előírásait is alkalmazni kell.

Múzeumok

42. § (1) Múzeum a kulturális javak tudományosan rendszerezett gyűjteményeiből álló muzeális intézmény.

(2) A múzeum feladata a kulturális javak meghatározott anyagának folyamatos gyűjtése, nyilvántartása, megőrzése és restaurálása, tudományos feldolgozása és publikálása, valamint kiállításokon és más módon történő bemutatása.

(3) A múzeum rendelkezik az e feladatok ellátásához a szakmai normatívák szerint szükséges tárgyi és anyagi feltételekkel, megfelelő épülettel, szakirányú felsőfokú végzettségű alkalmazottakkal.

(4) A múzeum elnevezést hivatalosan csak az e törvény alapján működési engedéllyel rendelkező múzeumok használhatják.

A múzeumok szakmai besorolása

Országos múzeum

43. § (1) Az országos múzeum átfogó, egy vagy több alaptudományra támaszkodó, szakterületén kiemelkedő jelentőségű, művelődéstörténeti, tudományos teljességre törekvő gyűjteményt gondoz; gyűjtőterülete - a Budapesti Történeti Múzeum kivételével - az egész országra kiterjed.

(2) Az országos múzeumok és felügyeleti szerveik felsorolását e törvény 2. számú melléklete tartalmazza, alapító okirataikat felügyeleti szervük adja ki.

(3) Az országos múzeum ellátja a miniszter által jogszabályban ráruházott szakmai feladatokat.

(4) Az országos múzeum vezetője főigazgató, akit a felügyeletet ellátó szerv pályázat útján - a miniszter véleményének kikérésével - bíz meg, illetőleg vonja vissza megbízatását.

Országos szakmúzeum

44. § (1) Az országos szakmúzeum szakterületén tudományos teljességre törekvő, jelentős gyűjteményt gondoz; gyűjtőterülete az egész országra kiterjed.

(2) Az országos szakmúzeum ellátja a miniszter által jogszabályban ráruházott szakmai feladatokat.

(3) Az országos szakmúzeum vezetője igazgató, akit a tulajdonos (fenntartó) - állami múzeum esetében a felügyeleti jogokat gyakorló miniszter - pályázat útján a miniszter véleményének kikérésével bíz meg, illetőleg vonja vissza megbízatását.

Megyei múzeum

45. § (1) A megye önkormányzata a kulturális javak gyűjtéséről, őrzéséről, tudományos feldolgozásáról és bemutatásáról, a régészeti örökség védelméről múzeumi szervezet fenntartásával gondoskodik.

(2) A megyei múzeumi szervezet az (1) bekezdésben meghatározott feladatok egységes ellátásának intézményrendszere, amelyen belül különböző szakmai besorolású, önálló működési engedéllyel rendelkező muzeális intézmények működnek.

(3) A megyei múzeumi szervezet irányító intézménye a megyei múzeum; igazgatója egy személyben a megyei múzeumi szervezet vezetője. A megyei múzeum gyűjteményi anyagában több muzeológiai szakág magas színvonalon képviselt. Gyűjtőterülete az adott megye és az abban található megyei jogú város területére terjed ki. E gyűjtőterülettől - szakmai és tudományos indokok alapján - a működési engedélyben eltérés engedélyezhető.

(4) A megyei múzeum:

a) elősegíti a megyei múzeumi szervezet, illetőleg a területen tevékenykedő más muzeális intézmények szakmai együttműködését, munkájuk összehangolását, valamint az illetékességi területén lévő egyéb kulturális javak védelmét;

b) a megye közigazgatási területén és a megyében levő megyei jogú városban ellátja a régészeti lelőhelyek szakmai nyilvántartását, mentését és régészeti feltárásokat végez;

c) szakmai nyilvántartása alapján adatokat szolgáltat a régészeti lelőhelyekről;

d) a régészeti feltárás esetén kívül előkerült régészeti leletet, illetve lelőhelyet a múzeum köteles a kulturális örökségvédelmi hatóságnak (a továbbiakban: hatóság) haladéktalanul bejelenteni;

e) részt vesz a területén lévő régészeti emlékek és a műemlékek vissza nem építhető, illetőleg a helyszínen meg nem őrizhető töredékei és tartozékai muzeális közgyűjteményben történő elhelyezésében;

f) szakértőként részt vesz a régészetiileg védett területek ellenőrzésében;

g) közreműködik a hatóság területi feladatainak ellátásában.

(5) Megyei múzeumot az illetékes önkormányzat közgyűlése - a 39. § (2) bekezdés szerint - alapíthat, illetőleg jelölhet ki a fenntartásában lévő múzeumok közül. Vezetője igazgató, akit pályázat útján - a miniszter véleményének kikérésével - az önkormányzat bíz meg, illetőleg vonja vissza megbízatását.

Területi múzeumok

46. § (1) A területi múzeum több múzeumi szakágat felölelő gyűjtőkörrel, egy (városi, települési múzeum), esetleges több (tájmúzeum) önkormányzat területére kiterjedő gyűjtőterülettel rendelkezik.

(2) Területi múzeum működhet a megyei múzeumi szervezet részeként, vagy önálló jogi személyként.

(3) A területi múzeum vezetője igazgató, akit a miniszter véleményének kikérésével bíznak meg, illetőleg vonják vissza megbízatását. Megyei múzeumi szervezet részeként működő intézménynél erre a megyei múzeumi szervezet igazgatója, önálló jogi személyként működő múzeumnál a fenntartó (tulajdonos) jogosult.

(4)

Tematikus múzeumok

47. § (1) A tematikus múzeum:

a) a kulturális javak egy meghatározott csoportját, illetve egy témát érintő gyűjtőkörrel, országos vagy korlátozott gyűjtőterülettel, vagy

b) egy muzeológiai szakterületet (szakágat) felölelő gyűjtőkörrel, korlátozott gyűjtőterülettel rendelkező intézmény.

(2) Vezetője igazgató, akit a miniszter véleményének kikérésével bíznak meg, illetőleg vonják vissza megbízatását. Megyei múzeumi szervezet részeként működő intézménynél erre minden esetben a megyei múzeumi szervezet igazgatója, önálló jogi személyként működő múzeumnál a fenntartó (tulajdonos) jogosult.

Közérdekű muzeális gyűjtemények és kiállítóhelyek

48. § (1) Közérdekű muzeális gyűjtemény a kulturális javak meghatározott értékeinek egységes gyűjtési szempontok szerint létrejött, egységesen kezelt és őrzött, szabályozott módon nyilvántartott és dokumentált együttese, mely a múzeumi követelményeknek nem felel meg, de tudományos, illetőleg művészi értéke alapján a miniszter közérdekű muzeális gyűjteménynek minősíti.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott gyűjtemények lehetnek különösen: helytörténeti, intézménytörténeti, személyhez kötődő gyűjtemények, tematikus szakgyűjtemények, vallási és egyháztörténeti gyűjtemények.

(3) Közérdekű muzeális kiállítóhely az a jelentősebb önálló gyűjteménnyel nem rendelkező intézmény (pl. személyhez, eseményhez, szervezethez vagy földrajzi ponthoz kötődő emlékház, emlékpark, régészeti park, kastély, tájház, galéria stb.), amely a miniszter engedélyével jogosult a kulturális javak, régészeti lelőhelyek, illetőleg épületek vagy épületegyüttesek tartozékaikkal és berendezéseikkel együtt történő bemutatására.

(4) A közérdekű muzeális gyűjtemény, illetőleg kiállítóhely vezetőjét önálló jogi személyként működő muzeális intézmény esetében a tulajdonos (fenntartó), megyei szervezet vagy más múzeum részeként működő muzeális intézmény esetében annak (fő)igazgatója bízza meg, illetve vonja vissza megbízatását.

(5) A közérdekű muzeális gyűjteményekre és kiállítóhelyekre egyebekben a múzeumokra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

Múzeumi letét

49. § (1) A múzeum a gyűjtőkörébe tartozó, más tulajdonában levő kulturális javakat határozott időre szóló, írásbeli szerződés alapján megőrzésre átveheti.

(2) A múzeum a letétért a szerződésben meghatározott mértékű, de legalább a felmerülő költségeket magában foglaló díjat köthet ki.

(3) A szerződésben - külön feltétel hiányában - kikötött őrzési idő letelte előtt a letevő a letét visszavételét csak akkor követelheti, ha az nem sérti a múzeum közművelődési, illetőleg tudományos tevékenységét. Az ezzel kapcsolatos vitás kérdésekben az Igazgatóság állásfoglalása az irányadó.

(4) A múzeum a szerződésben meghatározott őrzés ideje alatt a rábízott kulturális javakat tudományos szempontból feldolgozhatja, kiállíthatja és publikálhatja.

VI. Fejezet

50-51. §

VII. Fejezet

Muzeális intézmények fenntartásának pénzügyi alapjai

52. § A kulturális javak védelméből, valamint a muzeális intézmények fenntartásából és működéséből adódó feladatok ellátásához a központi költségvetés járul hozzá:

- a) az állami tulajdonú muzeális intézményeket fenntartó minisztérium költségvetési fejezetében,
- b) a helyi önkormányzatok esetében - közművelődési és közgyűjteményi normatív hozzájárulás keretében - a helyi önkormányzatokért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében,
- c) a miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében biztosítja az kulturális örökségvédelmi hatóság működéséhez és az alábbi feladatok támogatásához szükséges pénzeszközöket:
 - az egyházi muzeális intézmények támogatását,
 - valamennyi muzeális intézmény esetében pályázati úton.
- d)

III. RÉSZ

A NYILVÁNOS KÖNYVTÁRI ELLÁTÁS

I. Fejezet

A nyilvános könyvtári ellátással kapcsolatos általános szabályok

53. § (1) A könyvtárhasználati jog gyakorlását a könyvtári ellátás rendszere biztosítja.

(2) A nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetése az állam és a helyi önkormányzatok feladata.

(3) Az állami és a helyi önkormányzati fenntartású könyvtárak gyűjteményeit és szolgáltatásait úgy kell kialakítani, hogy azok biztosítsák az ismeretek tárgyilagos, sokoldalú közvetítését.

54. § (1) A nyilvános könyvtár alapkövetelményei:

a) mindenki által használható és megközelíthető,

b) könyvtári szakembert alkalmaz,

c) rendelkezik kizárólagosan könyvtári szolgáltatások céljaira alkalmas helyiséggel,

d) rendszeresen, a felhasználók többsége számára megfelelő időpontban tart nyitva,

e) helyben nyújtott alapszolgáltatásai ingyenesek,

f) statisztikai adatokat szolgáltat,

g) ellátja az 55. § (1) bekezdésében felsorolt alapfeladatokat.

(2) A nyilvános könyvtárakról a muzeális intézményeket nyilvántartó hatóság jegyzéket vezet. Az állami költségvetési támogatás csak a jegyzékben szereplő nyilvános könyvtárakat, illetőleg fenntartóikat illeti meg a 71. § (1) bekezdésében felsoroltak figyelembevételével.

(3) A fenntartónak az (1) bekezdésben foglaltak teljesítésére vonatkozó nyilatkozata és kérelme nélkül bekerülnek a nyilvános könyvtárak jegyzékébe: a nemzeti könyvtár, a helyi önkormányzatok által fenntartott települési könyvtárak, a megyei könyvtárak, a 3. számú melléklet szerinti országos szakkönyvtárak, illetőleg az állami egyetemek könyvtárai.

(4) Az egyházak és más könyvtárfenntartók az (1) bekezdésben foglaltak teljesítésével és az erről szóló nyilatkozat csatolásával kérhetik a minisztertől könyvtárak felvételét a nyilvános könyvtárak jegyzékébe.

(5) Az (1) bekezdésben felsorolt követelmények betartását a miniszter ellenőrzi. Ha a könyvtár nem felel meg az (1) bekezdésben foglalt követelmények valamelyikének, a miniszter elrendeli a hiány pótlását, aminek elmaradása esetén a könyvtárat törli a nyilvános könyvtárak jegyzékéből.

(6) A települési könyvtár megszüntetése esetén a fenntartó a döntés előkészítése során beszerzi és a döntést hozó testülettel ismerteti a miniszter véleményét.

(7) Nyilvános könyvtár megszüntetése esetén a fenntartó köteles gondoskodni a gyűjtemény további könyvtári hasznosításáról.

(8) A könyvtárakban őrzött, állami tulajdonban lévő kulturális javak korlátozottan forgalomképesek, elidegenítésükhöz a miniszter engedélye szükséges.

55. § (1) A nyilvános könyvtár alapfeladatai:

a) a fenntartó által kiadott alapító okiratban és a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott fő céljait nyilatkozatban közzé teszi,

b) gyűjteményét folyamatosan fejleszti, feltárja, megőrzi, gondozza és rendelkezésre bocsátja,

c) tájékoztat a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól,

d) biztosítja más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak elérését,

e) részt vesz a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében.

(2) A fenntartó kiegészítő feladatokat is meghatározhat.

II. Fejezet

A könyvtárhasználók jogai és a könyvtárhasználat feltételei

56. § (1) A könyvtárhasználó jogosult bármely nyilvános könyvtár szolgáltatásainak igénybevételére.

(2) A könyvtárhasználót ingyenesen illetik meg a következő alapszolgáltatások:

a) a könyvtárlátogatás,

b) a könyvtár által kijelölt gyűjteményrészek helybenhasználata,

c) az állományfeltáró eszközök használata,

d) információ a könyvtár és a könyvtári rendszer szolgáltatásairól.

(3) A könyvtár az ingyenes szolgáltatásokat igénybe vevő könyvtárhasználónak az 57. § (1) bekezdésében meghatározott adatait beiratkozási díj nélkül regisztrálhatja.

(4) A (2) bekezdésben felsoroltakon kívüli szolgáltatások a könyvtárba való beiratkozással vehetők igénybe. A beiratkozásért a fenntartó döntése alapján beiratkozási díj szedhető.

(5) A beiratkozott olvasó ingyenesen kölcsönözheti a nyomtatott könyvtári dokumentumokat.

(6) A 16 éven aluliak és a 70 éven felüliek mentesülnek a beiratkozási díj megfizetése alól. A pedagógusok és a diákok más jogszabályban megállapítottak szerinti kedvezményekben részesülnek.

57. § (1) A könyvtárhasználónak a beiratkozáskor a következő személyes adatait kell közölnie és igazolnia: név, anyja neve, születési helye és ideje, lakcíme, személyi igazolványának vagy útlevélének száma. A könyvtár a személyes adatok védelméről az erre vonatkozó jogszabályok szerint köteles gondoskodni.

(2) A személyes adataiban bekövetkezett változásokat a könyvtárhasználó köteles bejelenteni a könyvtárnak.

(3) A könyvtárhasználó által igénybe vehető szolgáltatások körét, az igénybevétel módját és a díjak mértékét a könyvtárhasználati szabályzat tartalmazza, melyet a könyvtárhasználó köteles betartani.

(4) A könyvtárhasználó kezdeményezheti a könyvtárhasználati szabályzat módosítását.

58. § (1) A könyvtárhasználati szabályzatot nyilvánosságra kell hozni.

(2) A dokumentumok, illetőleg mások könyvtárhasználati jogának védelme érdekében a könyvtárhasználat részletes feltételeit a használati szabályzat állapítja meg.

(3) A fenntartó további könyvtárhasználati feltételeket és kedvezményeket is meghatározhat.

III. Fejezet

A nyilvános könyvtári ellátás működésének feltételei

59. § (1) A miniszter a nyilvános könyvtári ellátás érdekében országos dokumentumellátási rendszert alakít ki, amely magában foglalja:

a) a könyvtárközi dokumentumellátást,

b) a könyvtári dokumentumok lelőhelynyilvántartását,

c) a könyvtárak gyűjteményéből kivont dokumentumok hasznosítását a könyvtári rendszer számára.

(2) A sajtótermékekből országosan 6 kötelezpéldányt kell biztosítani a könyvtári rendszer számára, kormányrendeletben meghatározott módon.

(3) Az országos dokumentumellátási rendszerről szóló jogszabályban meghatározott könyvtár vezetőjének kinevezése előtt a miniszter véleményét kell kérni.

(4) A miniszter kialakítja a nemzeti kulturális örökség részét képező kép- és hangrögzítés országos nyilvántartási rendszerét a Magyar Filmintézet, a Magyar Rádió Rt., a Magyar Televízió Rt., a Duna Televízió Rt. és más, a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény szerint műsorszolgáltatási jogosítványt szerzett szervezetek archívumaiban őrzött, továbbá az egyéb szervezetek által gyűjtött és őrzött dokumentumokról.

(5) A miniszter működteti a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtárt, amely a multimédia és elektronikus dokumentumok nemzeti szolgáltató központja. Az informatikáért felelős miniszter külön jogszabályban meghatározottak szerint működteti a Nemzeti Audiovizuális Archívumot (a továbbiakban: NAVA). A NAVA szakmai felügyeletét az informatikáért felelős miniszter, valamint a miniszter közösen látja el.

60. § (1) A nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetését és fejlesztését segítő központi szolgáltatások:

a) az országos könyvtári informatikai hálózat fejlesztése és tartalmi feltöltése,

b) a Magyarországon keletkezett sajtótermékek kötelezpéldány-szolgáltatáson alapuló teljes körű gyűjtése, egyéb, Magyarországon keletkezett dokumentumok, valamint a külföldi hungarikumok gyűjtése, továbbá mind ezek megőrzése, bibliográfiai számbavétele és rendelkezésre bocsátása, továbbá a kötelezpéldányok elosztása,

c) az országos dokumentumellátási rendszer működtetése,

d) a határon túli magyarok könyvtári ellátásának segítése,

e) a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek könyvtári ellátásának segítése,

f) a nemzetközi szabványos dokumentumazonosító számok kiadása és nyilvántartása.

(2) Az 59. § (1) és (4) bekezdésében és az e § (1) bekezdésében felsorolt, valamint további, a könyvtári rendszer működése és fejlesztése érdekében a miniszter által meghatározott szolgáltatásokat mindazokban az esetekben, amelyekben a jelen törvény erről nem rendelkezik, az a nyilvános könyvtár vagy intézmény teljesíti, amellyel a miniszter a feladat ellátására megállapodást köt.

(3) Könyvtáraknak, illetve a könyvtári rendszernek nyújtott szakmai szolgáltatások:

a) könyvtári szakemberek továbbképzése és iskolarendszeren kívüli képzése,

b) könyvtári és információs szolgáltatás fenntartása a könyvtári és információs szolgáltatási tevékenység szakterületén,

c) a könyvtárak állománygyarapítását segítő, a hazai dokumentumokról adott rendszeres tájékoztatás támogatása,

d) az országos könyvtári rendszer működésével, a könyvtárhasználattal kapcsolatos kutatás, fejlesztés,

- e) a könyvtári és rokon területi módszerekre vonatkozó szabványok, szabályzatok elkészítésének kezdeményezése és kidolgozása,
 - f) a könyvtári tevékenységre vonatkozó irányelvek, normatívák kidolgozása, módszertani tevékenység,
 - g) a könyvtárak és a társadalom közötti kapcsolat fejlesztése,
 - h) az országos könyvtári statisztikai adatok összesítése, elemzése és szolgáltatása,
 - i)
- (4) A (3) bekezdésben felsorolt feladatokat a könyvtári intézet látja el.

IV. Fejezet

A nemzeti könyvtár

61. § (1) A nemzeti könyvtár az Országos Széchényi Könyvtár. A fenntartói jogokat és kötelezettségeket a miniszter gyakorolja.

(2) A nemzeti könyvtár önállóan működő és gazdálkodó központi költségvetési szerv.

(3) A nemzeti könyvtár gyűjteménye a kulturális örökség része, ezért használatára a miniszter a nyilvános könyvtárakra vonatkozó szabályoktól eltérő rendelkezéseket állapíthat meg.

(4) Az 55. §-ban foglaltakon túl a nemzeti könyvtár alapfeladatai:

a) a Magyarországon keletkezett sajtótermékek kötelezpéldány-szolgáltatásra alapozott gyűjtése, megőrzése, szétosztása,

b) a külföldön megjelent hungarikumok teljességre törekvő gyűjtése, feltárása, megőrzése,

c) a sajtótermékek nem minősülő hungarikumok gyűjtése, feltárása, megőrzése,

d) a nemzeti bibliográfia készítése,

e) gyűjteményének archiválása és védelme,

f) gyűjteményének elsősorban helyben használat útján történő rendelkezésre bocsátása,

g) tevékenységi körébe tartozó kutatások végzése,

h) részvétel a 60. § (1)-(3) bekezdésében felsorolt központi szolgáltatások megvalósításában,

i) a kulturális örökség részét képező könyvtári dokumentumok és könyvtárak védetté nyilvánításával, nyilvántartásával és külföldre vitelének engedélyezésével kapcsolatos feladatok e törvény erre vonatkozó szabályai szerint,

j) könyvtári dokumentumokról hitelesített másolatok készítése,

k) a miniszter által megállapított további feladatok végzése.

(5) A nemzeti könyvtárt nyilvános könyvárveréseken - a védett kulturális javak kivételével - elővásárlási jog illeti meg.

62. § Az Országos Széchényi Könyvtár irányításában közreműködik az Országos Könyvtári Kuratórium.

V. Fejezet

Tudományos és szakkönyvtári ellátás

63. § (1) A tudományos és szakkönyvtári ellátás az Országos Széchényi Könyvtár, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára, az országos szakkönyvtárak (3. számú melléklet), az állami egyetemek könyvtárai, valamint a nyilvános könyvtári ellátást vállaló egyéb szak- és felsőoktatási könyvtárak feladata.

(2) Nemzeti gyűjtőkörű könyvtár a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára.

(3) A tudományos és szakkönyvtári ellátás az (1) bekezdésben felsorolt könyvtárak, valamint a könyvtári rendszer minden egyéb tagjának együttműködésével valósul meg. Az egyes szakterületeken működő könyvtárak együttműködését a szakterület szerint illetékes minisztériumok támogatják.

(4) Az országos szakkönyvtárak és az állami egyetemek könyvtárainak alapfeladatai az 55. § (1) bekezdésében meghatározottakon túl

a) szakterületükön szakirodalmi és információs szolgáltatásokat végeznek, és közvetítenek,

b) szakterületükre vonatkozóan részt vesznek a 60. §-ban felsorolt szolgáltatások megvalósításában.

VI. Fejezet

Közkönyvtári ellátás: a települési és a megyei könyvtári ellátás

64. § (1) A települési és a megyei könyvtári ellátás biztosítása a helyi önkormányzatok kötelező feladata.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatot a községi, városi, megyei jogú városi önkormányzat nyilvános könyvtár fenntartásával, vagy önkormányzatok közötti társulásban nyilvános könyvtár fenntartásával, vagy nyilvános könyvtár szolgáltatásának megrendelésével teljesítheti.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatot a megyei és a fővárosi önkormányzat nyilvános könyvtár fenntartásával teljesíti.

(4) Amennyiben megállapodás alapján a megyei könyvtár székhelyén a települési könyvtári feladatokat is a megyei könyvtár látja el, a székhely szerinti és a megyei önkormányzat köteles a könyvtár működtetéséhez szükséges támogatást együttesen biztosítani.

65. § (1) A települési könyvtár a községi, városi, fővárosi könyvtár.

(2) A települési könyvtár az 55. § (1) bekezdésében foglaltakon túl

- a) gyűjteményét és szolgáltatásait a helyi igényeknek megfelelően alakítja,
- b) közhasznú információs szolgáltatást nyújt,
- c) helyismereti információkat és dokumentumokat gyűjt,
- d) szabadpolcos állományrészsel rendelkezik.

(3) A fővárosi könyvtár a főváros területére vonatkozóan ellátja a 66. §-ban felsorolt feladatokat is.

66. § A megyei könyvtár a megye egész területére vonatkozóan az 55. § (1) bekezdésében és a 65. § (2) bekezdésében foglaltakon túl

- a) ellátja a kötelezpéldányokkal és a könyvtárközi dokumentumellátással kapcsolatos feladatokat,
- b) szervezi a területén működő könyvtárak együttműködését,
- c) végzi, illetőleg szervezi a megye nemzeti és etnikai kisebbségéhez tartozó lakosainak könyvtári ellátását,
- d) a települési könyvtárak tevékenységét segítő szolgáltatásokat nyújt,
- e) szervezi a megyében működő nyilvános könyvtárak statisztikai adatszolgáltatását,
- f) végzi az iskolán kívüli könyvtári továbbképzést és szakképzést.

67. § (1) Városokban elsődlegesen önálló intézményben kell a nyilvános könyvtári ellátást biztosítani.

(2) Más intézménnyel való közös működtetésre csak szakmai, illetve jelentős gazdálkodási előnyök esetén kerülhet sor a miniszter véleményének figyelembevételével.

VII. Fejezet

A könyvtárak fenntartása, irányítása

68. § A fenntartó az e törvényben foglaltak alapján

- a) meghatározza a könyvtár feladatait és használati szabályzatát,
- b) kiadja alapító okiratát, jóváhagyja szervezeti és működési szabályzatát,
- c) biztosítja a feladatok ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, ennek során figyelembe veszi a miniszter által meghatározott szakmai követelményeket és normatívákat,
- d) jóváhagyja a könyvtár fejlesztésére vonatkozó terv(ek)et,
- e) az országos könyvtári szakértői névjegyzékben szereplő szakértők közreműködésével értékeli a könyvtár szakmai tevékenységét,
- f) biztosítja a könyvtár szakmai önállóságát,
- g) ellátja a könyvtár fenntartásával, irányításával kapcsolatos más jogszabályokban meghatározott feladatokat.

69. § A miniszter ellátja a könyvtári tevékenység és a nyilvános könyvtárak ágazati irányítását. Ennek keretében

- a) szabályozza:
 - a könyvtárak szakmai működését, így különösen a dokumentumok védelmét és nyilvántartását, a muzeális dokumentumok védetté nyilvánítását, külföldre vitelének engedélyezését, a könyvtári dokumentumok bejelentési kötelezettségét,
 - a szakfelügyeletet,
 - a könyvtári alkalmazottak képzési feltételeit, illetőleg kedvezményeit,
 - a különböző típusú könyvtárak szakmai követelményeit és normatíváit,
 - az országos könyvtári szakértői névjegyzéket és a szakértői működéssel kapcsolatos kérdéseket,
- b) kidolgozza az országos könyvtári informatikai hálózat és a nyilvános könyvtári ellátás rendszerének fejlesztési tervét,
- c) ösztönzi a könyvtári szolgáltatások összehangolását,
- d) véleményezési jogot gyakorol a települési és megyei könyvtár átszervezése vagy megszüntetése esetén,

e) a szakfelügyelet keretében ellenőrzi e törvény, a könyvtári tevékenységre vonatkozó jogszabályok, a szakmai követelmények és normatívák betartását és a központi támogatások felhasználását.

VIII. Fejezet

A könyvtárak finanszírozásának és központi támogatásának alapelvei

70. § (1) A könyvtárnak rendelkeznie kell a feladatai ellátásához szükséges feltételekkel. A könyvtár az alapító, illetőleg a fenntartó által biztosított pénzeszköz, valamint egyéb bevételei alapján gondoskodik feladatainak ellátásáról. A könyvtár fenntartási és működési költségeit az évente összeállított és a fenntartó által megállapított költségvetésben kell előirányozni.

(2) A nyilvános könyvtári ellátásból adódó feladatok finanszírozásához a központi költségvetés járul hozzá:

a) a nemzeti könyvtár és az országos szakkönyvtárak esetében a Magyar Köztársaság költségvetéséről szóló törvényben,

b) a helyi önkormányzatok támogatása - a közművelődési és közgyűjteményi normatív hozzájárulás keretében - a helyi önkormányzatokért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében,

c) a helyi önkormányzatokért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezete központosított előirányzatként a helyi önkormányzatok számára a települési és a megyei (fővárosi) könyvtárak állománygyarapítási kereteinek érdekeltségnövelő támogatását tartalmazza.

(3) A helyi önkormányzatok számára a települési és megyei (fővárosi) könyvtárak állománygyarapítási keretei érdekeltségnövelő támogatása elosztásának szabályait a miniszter rendeletben határozza meg.

(4) Az érdekeltségnövelő támogatásra a nyilvános könyvtárak jegyzékében szereplő könyvtárak fenntartói adhatják be pályázataikat.

71. § (1) A kultúráért felelős miniszter által vezetett minisztérium fejezetéből kell támogatni a nyilvános könyvtári ellátási rendszer működtetésének alábbi feladatait:

a) a 60. §-ban felsorolt szolgáltatásokban való részvétel,

b) a könyvtári dokumentumok vásárlása,

c) a kulturális örökség részét képező könyvtári dokumentumok állományvédelme,

d) a könyvtárközi dokumentumellátás postaköltsége,

e) a könyvtári rendszer működtetése céljából a könyvtár alapfeladatain túl végzett tevékenységek,

f) a miniszter által meghatározott egyéb feladatok,

g) a szakfelügyelet működtetése,

h) a könyvtári informatikai hálózat fenntartása és fejlesztése, valamint a dokumentumok elektronikus tartalmi feltárása és digitalizálása.

(2) Az (1) bekezdés a)-b) pontjaiban felsorolt feladatokra csak a nyilvános könyvtárak jegyzékében szereplő könyvtárak adhatják be pályázatukat.

(3) A fejezeti kezelésű címen elkülönített összeg felhasználásának részletes szabályait a miniszter rendeletben állapítja meg.

72. § A kultúráért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében kell gondoskodni az országos dokumentumellátási rendszer létrehozásának és fenntartásának feltételeiről.

IV. RÉSZ

A KÖZMŰVELŐDÉSRŐL

I. Fejezet

A közművelődés általános szabályai

73. § (1) A közművelődéshez való jog gyakorlása közérdek, a közművelődési tevékenységek támogatása közcél.

(2) A közművelődés feltételeinek biztosítása alapvetően az állam és a helyi önkormányzatok feladata.

74. § A közművelődési intézmény szerepét - az 1. számú melléklet o) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén - betöltheti:

a) művelődési otthon, ház, központ, szabadidő központ, közösségi ház, ifjúsági, illetve gyermekház, faluház,

- b) az oktatási és közművelődési, illetőleg egyéb feladatokat ellátó általános művelődési központ,
- c) az alaptevékenységéhez kapcsolódóan közművelődési feladatokat is ellátó önálló vagy többfunkciós, közös igazgatású kulturális és sportlétesítmény,
- d) minden olyan egyéb közművelődési szolgáltatást ellátó intézmény, amely a polgárok közösségi művelődését szolgálja, fenntartójától, működtetőjétől függetlenül.

75. § Közösségi szintér, illetve közművelődési intézmény működtetője települési önkormányzat, önkormányzati társulás, valamint közművelődési megállapodás keretében egyéb szervezet (egyesület, alapítvány stb.), illetőleg magánszemély lehet.

II. Fejezet

A helyi közművelődés

A települési önkormányzatok közművelődési feladatai

76. § (1) A települési önkormányzat kötelező feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatása.

(2) Ennek formái különösen:

- a) az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életésélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek, népfőiskolák megteremtése,
- b) a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása,
- c) az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása,
- d) az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatása,
- e) a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése,
- f) a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése,
- g) a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása,
- h) egyéb művelődést segítő lehetőségek biztosítása.

77. § A települési önkormányzat a helyi társadalom művelődési érdekeinek és kulturális szükségleteinek figyelembevételével, e törvény és a helyi lehetőségek, sajátosságok alapján rendeletben határozza meg, hogy a 76. §-ban felsoroltakból mit, milyen konkrét formában, módon és mértékben lát el.

78. § (1) A települési önkormányzat a közművelődési tevékenységek folyamatos megvalósíthatósága érdekében közösségi szintert, illetve közművelődési intézményt biztosít.

(2) Megyei jogú városban, városban, fővárosi kerületben az önkormányzat az (1) bekezdésben foglalt feladat ellátása során közművelődési intézményt biztosít. Községekben az önkormányzat közösségi szintert, illetve közművelődési intézményt biztosít.

(3) Az önkormányzat a közösségi szintér vagy közművelődési intézmény fenntartójaként, illetve a közösségi szintér vagy közművelődési intézmény működtetésére irányuló közművelődési megállapodásban biztosítja, hogy a településen a lakosság önszerveződő közösségei megfelelő rendszerességgel és időtartamban vehessék igénybe a szintér vagy intézmény szolgáltatásait, és az igénybevétel idejére a minimális működési feltételek rendelkezésre álljanak.

(4) A települési önkormányzat indokolt esetben engedélyezi az általa fenntartott közösségi szintér, illetve közművelődési intézmény más célra történő átmeneti igénybevételét, tevékenységének évente legfeljebb 2 hónap időtartamú szüneteltetését. Ha a települési önkormányzat közművelődési megállapodás alapján biztosítja a közösségi szintér, illetve közművelődési intézmény működését, akkor évente 2 hónapon túli szüneteltetés esetén új közművelődési megállapodással biztosítja a településen a közművelődési szolgáltatásokat.

(5) Az az önkormányzat, amely közösségi szintert, illetve közművelődési intézményt tart fenn az e törvényben foglaltak alapján:

- a) meghatározza a közösségi szintér, illetve a közművelődési intézmény használati szabályait, működésének módját, valamint a közművelődési intézmény feladatait,
- b) kiadja az általa fenntartott közművelődési intézmény alapító okiratát, működési engedélyét, jóváhagyja, szervezeti és működési szabályzatát, éves munkatervét és költségvetését,
- c) biztosítja a feladatok ellátásához és a közösségi szintér, illetve közművelődési intézmény fenntartásához szükséges, e törvény szerinti szervezeti, személyi, szakképzettségi és tárgyi feltételeket,
- d) kijelöli a közösen létesített vagy önkormányzatok közötti társulásban fenntartott közösségi szintér, illetve közművelődési intézmény esetében a működtetői jogok gyakorlóját.

79. § (1) A települési önkormányzat az önkormányzati rendeletben meghatározott közművelődési feladatok megvalósítására az e törvény követelményeinek megfelelő jogi személlyel, magánszeméllyel közművelődési megállapodást köthet.

(2) A közművelődési megállapodásnak tartalmaznia kell:

a) az elvégzendő közművelődési szolgáltatást és annak díját,

b) a közművelődési tevékenységben érintettek körét,

c) az ingyenesen vagy térítési díjért igénybe vehető szolgáltatásokat,

d) a közművelődési szolgáltatás igénybevételi lehetőségeinek minimális időtartamát és rendszerességét, a közösségi szintér, illetőleg közművelődési intézmény közművelődési célú minimális nyitvatartását;

e) a megállapodás személyi, tárgyi és pénzügyi feltételeit,

f) közművelődési feladat megvalósításában közreműködőktől megkívánt szakképzettséget.

(3) A közművelődési megállapodást a helyben szokásos módon kell közzétenni.

80. § A települési önkormányzat a rendeletében rögzített feladatai vagy egyéb feladatok ellátására pénzügyi támogatásban részesítheti a közművelődési célú tevékenységet folytatókat. E támogatás nem veszélyeztetheti a közművelődési rendeletben rögzített feladatok megvalósítását.

81. § (1) Az önkormányzati rendelet hatálya alá tartozó közművelődési intézmény létesítése, átszervezése, megszüntetése illetőleg tevékenységének 60 napon túli szüneteltetése esetén a testületi döntés meghozatala előtt 30 nappal a miniszter véleményét be kell szerezni és annak tartalmát a testülettel ismertetni kell.

(2) A miniszter a megkereséstől számított 30 napon belül nyilváníthat véleményt.

A közművelődés helyi lakossági képvisellete

82. § A közművelődés helyi, lakossági képvisellete érdekében településenként, fővárosi kerületenként legfeljebb hároméves időtartamra egy-egy Közművelődési Tanács (a továbbiakban: Tanács) alakítható. A Tanács elsődlegesen a lakossági igények megjelenítésének, a kulturális érdekvédelemért és a közművelődési tevékenységek önkéntes összehangolásának rendszeres és folyamatos helyi fóruma.

83. § (1) A Tanácsot azok a közművelődési célú társadalmi szervezetek hozhatják létre, melyeknek bejegyzett székhelye az adott település, s amelyeknek legfelsőbb szerve írásos határozatban jelzi ez irányú szándékát.

(2) A Tanács megalakítását célzó határozatokat a település jegyzőjéhez kell benyújtani, aki azokat a helyben szokásos módon kihirdeti. A kihirdetéstől számított 30 napon belül az (1) bekezdésben foglaltak szerint további szervezetek nyújthatják be a jegyzőhöz csatlakozási szándékot tartalmazó határozataikat.

(3) A 30 napos határidő lejártá után a jegyző írásban szólítja fel a (2) bekezdés szerinti határozatot benyújtó szervezeteket a Tanács megalakítására.

(4) A felszólítást követő 90 napon belül a határozatokat beküldő szervezetek mint alapító tagok kimondják a Tanács megalakulását, meghatározzák a Tanács szervezeti és működési rendjét, megválasztják képviselőiket. Az erre vonatkozó, az alapító tagok képviselőinek eredeti aláírásával ellátott határozatot benyújtják a jegyzőnek.

(5) A jegyző a Tanács működési idejének lejártát 30 nappal korábban, a helyben szokásos módon közzéteszi.

(6) A Tanács tagja lehet minden jogi személyiséggel rendelkező, helyben működő közművelődési társadalmi szervezet, valamint a helyi közművelődést támogató gazdasági vállalkozás képviselője.

(7) Az (1) bekezdésben foglaltaknak megfelelő szervezetek csatlakozása a Tanácshoz nem utasítható el. Az alapító és csatlakozó tagok jogai egyenlők.

(8) A Tanács

a) véleményt nyilváníthat, illetőleg javaslatot tehet a település közművelődési tevékenységével kapcsolatos valamennyi kérdésben,

b) az önkormányzat által közművelődési célra biztosított pénzügyi támogatás felhasználását és a vagyoni eszközök célszerű használatát a vonatkozó döntések, illetve az éves önkormányzati költségvetési tervezet és a zárszámadás alapján figyelemmel kíséri, véleményezi,

c) elősegíti a különböző közművelődési szervezetek együttműködését.

(9) A Tanács ülései nyilvánosak és a működése során keletkezett dokumentumokba bárki betekinthes és azokról - másolási díj ellenében - másolatot kaphat.

(10) A Tanács működési feltételeit tagjai biztosítják.

(11) A jegyző a Tanács tagjaira, szervezeti és működési rendjére, illetve megszűnésére vonatkozó dokumentumokat

a) a változás bejelentését követő 15 napon belül a helyben szokásos módon közzéteszi,

b) hivatali időn belül a település lakossága számára betekintésre, rendelkezésre bocsátja.

III. Fejezet

A közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás

A megyei (fővárosi) közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás

84. § (1) A megyei (fővárosi) önkormányzat a megye települései (a fővárosi kerületek) önkormányzatai, közművelődési intézményei, szervezetei és közösségei részére, a közművelődési tevékenységek elősegítése és fejlesztése érdekében közművelődési szakmai tanácsadásról és szolgáltatásról gondoskodik. E feladatok ellátására megyei művelődési központot működtethet.

(2) A megyei (fővárosi) önkormányzat számára az e törvény szerinti közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás működési feltételeinek biztosítása kötelező feladat.

85. § A megyei (fővárosi) önkormányzat a közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás feladatkörében

a) elősegíti a területén működő települési önkormányzatok, nemzeti és etnikai kisebbségi önkormányzatok és a megye területén működő közművelődési szervezetek művelődési céljainak megvalósulását,

b) együttműködik a közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató szervvel, az országos szakmai érdekvéleményi szervezetekkel,

c) közművelődési tevékenységgel összefüggő elemzéseket és fejlesztő programokat készít és hasznosít,

d) részt vesz a térség nemzetközi, országos, megyei közművelődési rendezvényeinek szervezésében, gondozza a kistérségi, megyei, regionális, országos és nemzetközi kulturális kapcsolatokat,

e) gyűjti és összesíti a közművelődési információkat, megyei (fővárosi) adattárat kezel,

f) elősegíti a megye (főváros) környezeti, művészeti, közművelődési értékeinek, sajátosságainak bemutatását,

g) végzi a közművelődési tevékenységek szervezőinek, vezetőinek szakmai képzését és továbbképzését.

86. § A megyei (fővárosi) önkormányzat a 85. § alapján rendeletben határozza meg:

a) közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató feladatait, intézményi szervezeti kereteit, formáit, költségvetési támogatását,

b) a szakmai tanácsadás és a szolgáltatások díjköteles és díjmentességi körét.

Az országos közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás

87. § A közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató szerv a helyi közművelődési tevékenységek és a megyei (fővárosi) feladatok segítése érdekében közművelődési szakmai tanácsadást és szolgáltatást biztosít.

IV. Fejezet

A miniszter közművelődési ágazati irányító hatásköre

88. § A miniszter ágazati irányító feladat- és hatáskörében

a) az e törvényben foglaltak szerint közreműködik a művelődéshez való jogok biztosításában,

b) kiadja a közművelődési feladatellátás biztosításához szükséges szakmai irányelveket, állásfoglalásokat,

c) kiadja a közép- és felsőfokú szakmai képzés, minősített szakmai továbbképzés követelményeit,

d) rendeletben határozza meg az egyes közművelődési munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési feltételeket,

e) véleményezési jogot gyakorol a helyi önkormányzatok közművelődési intézményeinek létesítése, átszervezése, szüneteltetése, megszüntetése esetén,

f) szabályozza az országos közművelődési szakértői engedélyek kiadását,

g) meghatározza a közművelődési statisztikai adatszolgáltatás tartalmát és rendjét,

h) felelősségi körében gondoskodik a felügyelete alatt működő, a közművelődést szolgáló központi költségvetési intézmény fenntartásáról, irányításáról,

i) a szakfelügyelet keretében ellenőrzi e törvény előírásainak, a közművelődési intézmények tevékenységére vonatkozó egyéb jogszabályoknak, szakmai követelményeknek a betartását és a központi támogatások felhasználását.

V. Fejezet

A közművelődés finanszírozásának és központi támogatásának alapelvei

89. §

90. § A települési és megyei (fővárosi) önkormányzatok a közművelődési feladataik ellátásához a költségvetési törvény szerint normatív állami hozzájárulásban részesülnek.

91. § (1) A miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében kell biztosítani

a) a közművelődés országos feladatainak finanszírozását,

b)

c) a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, Területi Művelődési Intézmények Egyesülete és a népfőiskolai mozgalmak működési támogatását.

d)

(2) A helyi önkormányzatokért felelős miniszter érdekeltségnövelő pályázatok útján gondoskodik az önkormányzati közművelődési feladatellátást szolgáló technikai, műszaki fejlesztésre.

V. RÉSZ

A muzeális intézményekkel és a levéltárakkal, a nyilvános könyvtári ellátással, a közművelődéssel kapcsolatos központi költségvetési források

92. § (1) A közművelődési és közgyűjteményi szakterületek feladatellátásához az állami, önkormányzati felelősségvállalás közérdekű jellegéből fakadóan e törvény és az Ltv. által előírt kötelezettségek teljesítéséhez a központi költségvetés hozzájárul.

(2) A minisztérium költségvetési fejezetén belül támogatást kell előírni az e törvényben és Ltv.-ben meghatározott közvetlen állami feladatok ellátására, a közművelődési és a közgyűjteményi feladatfinanszírozásra, a közgyűjtemények és a közművelődési intézmények tematikai, információs feladatainak ellátására, a 94. § (4) bekezdésében meghatározott képzés támogatására, amelyek mértékét az éves költségvetési törvény határozza meg.

(3)

(4) Az egyházak a tulajdonukban lévő kulturális örökség értékeinek megőrzéséhez, felújításához, gyarapításához, továbbá levéltáraik, könyvtáraik, múzeumaik és közművelődési intézményeik működéséhez az éves költségvetési törvényben meghatározott összegű támogatásban részesülnek.

VI. RÉSZ

A muzeális intézményekben, a nyilvános könyvtárakban, a közművelődési intézményekben és a levéltárakban alkalmazottak foglalkoztatásának egyes kérdései

93. § Az állami és önkormányzati fenntartású közgyűjteményi és közművelődési intézményekben a foglalkoztatottak létszámának meghatározásánál a fenntartónak figyelembe kell vennie az e törvény hatálya alá tartozó intézmények jogszabályban előírt alapfeladataiból, az ezek teljesítéséhez szükséges feltételekből, valamint szervezeti és működési rendjéből adódó foglalkoztatási követelményeket.

94. § (1) Az állami és önkormányzati fenntartású muzeális intézményekben, nyilvános könyvtárakban, közlevéltárakban és közművelődési intézményekben alkalmazottként csak

a) büntetlen előéletű,

b) a munkakör betöltéséhez jogszabályban meghatározott végzettséggel és szakképesítéssel rendelkező személy alkalmazható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézményekben a szakfeladatok ellátása szakképesítéshez kötött.

(3) A szakképesítés alól jogszabályban meghatározott módon felmentés adható.

(4) Az e törvény hatálya alá tartozó intézményekben foglalkoztatott szakemberek hétévente szervezett képzésben vesznek részt. A miniszter rendeletben szabályozza a szervezett képzésnek minősülő képzési formák körét, a képzés alóli mentesítések lehetőségét, valamint - az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben - a szervezett képzéssel összefüggő igazgatási díjak körét és azok mértékét.

(5) Az e törvény hatálya alá tartozó intézményekben teljes munkaidőben, szakmai munkakörben foglalkoztatott munkavállalót megilleti az a jog, hogy - jogszabályban meghatározottak szerint - évenként, az

éves költségvetési törvényben meghatározott összegű hozzájárulást vegyen igénybe dokumentum (nyomtatott, hangzó, elektronikus) vásárlására.

(6) Az e törvény hatálya alá tartozó intézményekben, szakmai munkakörökben foglalkoztatott, felsőfokú végzettségű munkavállalót kötelező bérpótlék illeti meg, ha tudományos, illetve kutatói munkakörben foglalkoztatják, továbbá ha tudományos fokozattal rendelkezik. Ennek mértéke a pótlékalap 50%-a.

(7)

95. § Az állami és önkormányzati fenntartású muzeális intézményekben, nyilvános könyvtárakban, közlevéltárakban és közművelődési intézményekben magasabb vezető beosztás ellátásával csak szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállaló bízható meg.

VII. RÉSZ

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés

96. § (1) Ez a törvény - a (2)-(4) bekezdésben meghatározott kivételekkel - 1998. január 1-jén lép hatályba.

(2) A törvény II. része, a Btk. módosításáról rendelkező 103. §-a, a polgári perrendtartás módosításáról szóló 104. §-a és a 2. számú melléklete 1998. július 1-jén lép hatályba, e rendelkezéseket a hatálybalépés után indított eljárásokra kell alkalmazni.

(3) A törvény 92. §-a (5) bekezdésének *b)* pontja 2000. január 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg az (5) bekezdés *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(4) A törvény 94. §-ának (4)-(6) bekezdése 2000. január 1-jén lép hatályba.

Vegyes rendelkezések

97. § (1) A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény 11. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában szereplő könyvtárral akkor rendelkezik az iskola, ha az megfelel a miniszter által kiadott szakmai követelményeknek és normatíváknak.

(2) A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 12. § (3) bekezdése, 15. § (12) bekezdése és 19. § (3) bekezdése szerint szükséges tárgyi feltételekkel akkor rendelkezik a könyvtár, ha megfelel a miniszter által kiadott szakmai követelményeknek és normatíváknak.

98. § (1) Ahol jogszabály „muzeális emlék”-et vagy „muzeális érték”-et említ, ott „kulturális javak”-at, ahol „történeti (régészeti) jelentőségű védett földterület”-et, azon „régészeti jelentőségű védett földterület”-et, ahol „ásatás”-t ott „régészeti feltárás”-t kell érteni.

(2) E törvény nem érinti a hatálybalépése előtt a korábbi jogszabályok alapján védetté nyilvánított kulturális javak és földterületek védettségét.

(3)

(4)-(7)

99. §

Felhatalmazások

100. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a törvény végrehajtásaként rendeletben szabályozza

- a) a könyvtári intézet vagy intézetek, a muzeális intézményeket nyilvántartó hatóság vagy hatóságok, valamint a közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató szerv vagy szervek kijelölését,

- b) a muzeális intézmények látogatóit és a könyvtárhasználókat megillető kedvezményeket,

- c) a muzeális intézményben folytatható kutatást,

- d) a műkereskedelemmel kapcsolatos kérdéseket,

- e) a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetését,

- f) az országos dokumentumellátási rendszer működését,

- g) a nyilvános könyvtári ellátás rendszerének központi szolgáltatásait és a könyvtáraknak nyújtott szakmai szolgáltatásokat,

- h) az Országos Könyvtári Kuratórium jogállását, összetételét és működését,

- i) a közgyűjtemények finanszírozását és központi támogatását,

- j) a bérpótlék mértékét és az arra jogosultak körét,

k) a sajtótermékek kötelempéldányainak szolgáltatását és hasznosítását,
l) az e törvény hatálya alá tartozó intézményekben teljes munkaidőben szakmai munkakörben foglalkoztatott munkavállalók dokumentum vásárlási, illetve könyvtári szolgáltatások térítési kedvezményét.

(2)

(3) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy rendeletben szabályozza

a)-c)

d) a muzeális intézmények működési engedélyeivel kapcsolatos kérdéseket,

e) a védetté nyilvánított kulturális javak, valamint a régészeti lelőhelyek nyilvántartását,

f) a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatát,

g) a muzeális intézmények ügyrendi szabályzatát,

h)

i) a muzeális intézmények szakmai normatíváit, a továbbképzés rendszerét és követelményeit,

j) a kulturális örökség közgyűjteményekben őrzött javai sokszorosításának, másolásának, adatrögzítésének és adatfelhasználásának jogát,

k)

l) a muzeális intézményekre, a könyvtárakra és a közművelődési intézményekre vonatkozó szakfelügyelet rendjét,

m) a különböző típusú könyvtárak működését, szakmai követelményeit és normatíváit, a továbbképzés rendszerét,

n)

o) a könyvtárak szervezeti és működési szabályzatának kötelező tartalmát,

p) a könyvtári dokumentumellátást,

q) a beiratkozási díjra és a könyvtári szolgáltatások térítési díjára vonatkozó szabályokat,

r) a könyvtári, közművelődési, múzeumi, levéltári szakértői névjegyzék vezetését,

s) a könyvtári szakemberek képesítési feltételeit, illetőleg az e feltételek alóli felmentésre vonatkozó szabályokat, továbbá a könyvtári alkalmazottak kedvezményeit,

t) az összevont önkormányzati intézmények működését,

u) az önkormányzatok érdekeltségű támogatókat,

v) a közművelődési és közgyűjteményi feladatfinanszírozás és a közművelődési és közgyűjteményi tematikai feladatfinanszírozás minisztérium fejezeti kezelésű címe felhasználását,

w) a közép- és felsőfokú közművelődési továbbképzés és a minősített szakmai továbbképzés rendszerét és követelményeit,

x) az egyes közművelődési munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési feltételeket, illetőleg az e feltételek alóli felmentésre vonatkozó szabályokat,

y) a muzeális intézményekben foglalkoztatottak munkaköreinek betöltéséhez szükséges képesítési feltételeket, illetőleg az e feltételek alóli felmentésre vonatkozó szabályokat,

z) a továbbképzéssel összefüggő igazgatási szolgáltatási díjak körét és mértékét.

(4)

(5) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy az államháztartásért felelős miniszterrel együttesen rendeletben szabályozza a könyvtári dokumentumok védelmét és nyilvántartását.

(6) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben szabályozza a szakmai továbbképzési programokkal összefüggő és a népi iparművészeti alkotások és a „Népi Iparművész” minősítésért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak körét, mértékét, befizetésének szabályait, a befolyt összeg kezelését, nyilvántartását, elszámolását, felhasználását.

101. §

102-104. §

105. §

106. §

107-108. §

109. §

1. számú melléklet az 1997. évi CXL. törvényhez

Fogalmak

E törvény alkalmazásában:

a) *Állami egyetemek könyvtárai*: a felsőoktatásról szóló törvény 1. számú mellékletében felsorolt állami egyetemek központi könyvtárai.

b) *Állomány*: a könyvtár által tartós megőrzésre nyilvántartásba vett dokumentumok összessége.

c) *Elektronikus dokumentum*: a csak számítógéppel olvasható dokumentum.

d) *Hungarikum*: a Magyarország mindenkori területén megjelent minden, továbbá a külföldön magyar nyelven, magyar szerzőtől, illetőleg magyar vonatkozású tartalommal keletkezett valamennyi dokumentum, függetlenül attól, hogy nyilvánosságra hozták-e vagy sem.

e) *Kép-, illetve hangarchívum*: hangok vagy képek, illetve ezek összekapcsolódó - zárt egységet alkotó, vagy önálló részekből zárt egységbe szerkesztett - együtteséből álló dokumentumok gyűjteménye.

f) *Könyvtár*: az e törvényben meghatározott könyvtári dokumentumok rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését és használatát biztosító szervezet.

g) *Könyvtárhasználati jog*: a könyvtárak szolgáltatásainak igénybevételére vonatkozó jog.

h) *Könyvtárhasználó*: a könyvtár szolgáltatásait igénybe vevő személy vagy szervezet.

i) *Könyvtári dokumentum*: a könyvtár által állományba vett, alap- és kiegészítő feladatai ellátásához szükséges tudományos, oktatási, művészeti, közművelődési vagy történeti értékű könyv, időszaki kiadvány, egyéb kiadvány, illetőleg minden szöveg-, kép-, adat- és hangrögzítés, beleértve a könyvtár állományába vett elektronikus dokumentumot is, kivéve az Ltv. hatálya alá tartozó, irattári jellegű levéltári anyagnak minősülő dokumentumot.

j) *Könyvtári dokumentum feltárása*: az a folyamat, amelyben a könyvtári dokumentumokat a bennük lévő tartalmi és az őket jellemző formai jegyek alapján nyilvántartják, annak érdekében, hogy a könyvtárhasználó minél több szempont szerint tájékozódhasson a gyűjteményben.

k) *Könyvtári gyűjtemény*: a könyvtár tervszerűen fejlesztett, rendezett, feltárt állománya.

l) *Könyvtári szakember*: a könyvtáros, a könyvtári informatikus, a könyvtári asszisztens, a segédkönyvtáros továbbá a könyvtári feladatok ellátásához szükséges más felső- vagy középfokú végzettséggel rendelkező személy. A könyvtáros felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező szakember.

m) *Könyvtárközi dokumentumellátás*:

- a dokumentumok lelőhelyének nyilvántartása és adatszolgáltatás a nyilvántartásból az igénylők részére,
- a könyvtárközi kölcsönzés szolgáltatása függetlenül attól, hogy a dokumentum milyen formában és módon kerül az igénylőhöz,
- a könyvtárak gyűjteményéből kivont dokumentumok hasznosítása a könyvtári rendszer számára.

n) *Könyvtárközi kölcsönzés*: valamely dokumentum szolgáltatása egyik könyvtárból a másikba, beleértve az eredeti dokumentum kölcsönzését, a másolatok szolgáltatását, valamint a könyvtárközi dokumentumszolgáltatásra vonatkozó kérések közvetítését is.

o) *Közgyűjtemény*: az állam, a helyi önkormányzat, valamint az országos kisebbségi önkormányzat, a köztisztület és a közalapítvány tulajdonában (fenntartásában) működő, vagy általuk alapított könyvtár, levéltár, muzeális intézmény, kép-, illetve hangarchívumok.

p) *Közművelődési intézmény*: a lakosság közösségi közművelődési tevékenységéhez erre a célra alapított, fenntartott, működtetett, megfelelő szakmai, személyi, infrastrukturális feltételekkel és alapító okirattal rendelkező költségvetési szerv vagy egyéb fenntartású intézmény.

q) *Közművelődési szakember*: a felsőfokú végzettségű népművelő (művelődésszervező, kulturális menedzser), valamint az e törvényben meghatározott közművelődési feladatok ellátásához szükséges felsőfokú végzettséggel vagy felső-, illetve középfokú szakképzéssel rendelkező személy.

r) *Közművelődési tevékenység*: a polgárok iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, művelődő és alkotó célú cselekvése, amely jellemzően együttműködésben, közösségekben valósul meg.

s) *Közösségi színtér*: a helyi lakosság rendszeres vagy alkalmi közművelődési tevékenységének, a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása érdekében önkormányzati fenntartásban, önkormányzatok társulásában, vagy közművelődési megállapodás alapján működtetett, erre a célra alkalmassá tett és üzemeltetett, adott helyen rendszeresen működő intézmény vagy egyéb jogállású létesítmény (helyiségegyüttes, épület).

sz) *Kulturális javak*: az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség, a magyar nemzet, Magyarország történelmének kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi, hangrögzített, írásos emlékei, és egyéb bizonyítékai - az ingatlanok kivételével -, a művészeti alkotások.

t) *Muzeális intézmény*: a múzeum, a közérdekű muzeális gyűjtemény és a közérdekű muzeális kiállítóhely.

u) *Művelődési szervezet*: minden olyan jogi személyiséggel rendelkező települési, megyei, regionális, országos szervezet (például népfőiskola), amely alapító okirata szerint e törvény 76. §-ában felsorolt közművelődési feladatokból egy vagy több tevékenység megvalósítására jött létre.

v) *Művelődő közösség*: a művelődési érdeklődési kör és az önképző, társas tevékenység szerint elkülönülő - jogi személyiség nélküli - lakossági csoport.

w) *Népfőiskola*: olyan felnőttoktatási célú tanfolyamokat szervező, helyi önszerveződés alapján létrejött szervezet, amelynek pedagógiai programja a szakismeretek átadásán túl személyiségfejlesztő (állampolgári,

közéleti) elemet is tartalmaz, s melyek lebonyolítási, oktatási rendszerét, módszereit a résztvevők maguk is alakíthatják.

x) Nyilvános könyvtári ellátás: a nyilvános könyvtárak által nyújtott szolgáltatások és az e szolgáltatások nyújtását elősegítő központi szolgáltatások összessége, amelyek biztosítják az információhoz való szabad hozzáférést.

y-zs)

2. számú melléklet az 1997. évi CXL. törvényhez

Az országos múzeumok és felügyeleti szerveik felsorolása

Budapesti Történeti Múzeum - Budapest Főváros Önkormányzata
Hadtörténeti Múzeum - honvédelemért felelős miniszter
Iparművészeti Múzeum - kultúráért felelős miniszter
Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum - kultúráért felelős miniszter
Magyar Nemzeti Galéria - kultúráért felelős miniszter
Petőfi Irodalmi Múzeum - kultúráért felelős miniszter
Magyar Nemzeti Múzeum - kultúráért felelős miniszter
Magyar Természettudományi Múzeum - kultúráért felelős miniszter
Mezőgazdasági Múzeum - agrárpolitikaért felelős miniszter
Néprajzi Múzeum - kultúráért felelős miniszter
Simmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár - kultúráért felelős miniszter
Szabadtéri Néprajzi Múzeum - kultúráért felelős miniszter
Szépművészeti Múzeum - kultúráért felelős miniszter

3. számú melléklet az 1997. évi CXL. törvényhez

Országos szakkönyvtár: az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár, az Országos Egészségügyi Információs Központ és Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ, az Országgyűlési Könyvtár, az Országos Idegennyelvű Könyvtár, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, a Magyar Filmintézet Könyvtára, a Hadtörténeti Intézet Könyvtára.
